वाजिवर्मं शुचिः। एकादशी तिथिः लब्धा नाम्ना वैतरणी शुभा। वा व्रतेन मया कार्या वर्षं नक्तपरा वयः। मध्याह्ने तु नरः स्नात्वा नित्यं निर्वर्त्तितक्रियः। रात्रौ सुरभिमाभीय लग्नामर्चेत् यथाविधि। पूर्वाभिमुखस्तिष्ठन् धातस्या लब्धा नौर्दिग्भूतले।'अघपादाहितः पूजा पश्चात्पादहवावधि। मोपुच्छन्तु क्षमाकाय कुर्यात् वै विहतर्पणम्। ततः पूजा प्रकर्त्तव्या ब्राह्मणहविषामतः। गाश्चैव चरुणा युक्तवन्दनेनानुलेपयेत्। गन्धतोयेन चरणौ शृङ्गे प्रक्षाल्य भक्तितः। ततोऽनुपूजयेद्भक्त्या पुष्पैर्गन्धादिवासितैः। मन्त्रैः पुराणसम्भोक्तैर्यथास्थानं यथाविधि"। "मार्गशीर्षादिके मन्त्रं यावन्नाविंशतुष्टयम्। अन्यत्राद्यचतुष्कन्तु यावत्काशनमेव च। यावत्यादिषु मासेषु चतुर्थ्यान्तु यावत्यम्। तदन्तु तत्रोभागाः गोपुरस्यार्चनेव च। नैवेद्यं हि मया दत्तं सुरभी प्रीयतामिति। द्वितीयं सुरभे दद्यात् ततीयं स्वयमेव च। मासामासं प्रकुर्वीत मासद्वादशकं व्रतम्। यद्यापनमतः कुर्यात् पूर्वं संवत्सरे तदा। मया यद्विधिना भार्यादम्पत्योः परिपालनम्। यस्यां लब्धवर्षां तु धेनुः कार्या पयस्विनी। सौवर्णीं सुरभीं लब्धा स्थापयेत् तुलिकोपरि। सुरभीं पूजयेन्मन्त्रैः पूर्वोक्तैर्भक्तिसंयुतैः। ततस्तु सुरभे दद्यात् वर्षं नम क्षमापयेत्। नारी वा पुरुषो वापि व्रतस्यास्य प्रभावतः। राज्यं बहुविधं भुक्त्वा स्वर्गलोके महीयते। भारो लोकस्य दातव्यः कार्यो ऽसौ द्रोणसम्मितः। वैतरण्याः क्षमाप्रार्थं ब्राह्मणाय कुटुम्बिने"।

वैशाखचतुर्थीव्रतं भविष्योत्तरे "चतुर्थ्यां नक्तमुपवासदानं हेमवारणम्"। वारणः, करी। "व्रतं वैशाखं नाम सर्वविघ्नोपशान्तिदम्"।

वैशाखव्रतानि पद्मपु० "वैशाखे प्रथमदिनं वर्जयित्वा तु लोमदः। विष्णुलोकमवाप्नोति ततो राजा भवेदिह"। महाभारते "निरन्तरैकभक्तेन वैशाखं यो जितेन्द्रियः। नरो वा यदि वा नारी ज्ञातीनां श्रेष्ठतां व्रजेत्"। विष्णुधर्मोत्तरे "यः त्रिषेदेकभक्तेन वैशाखं पूजयेद्धरिम्। नरो वा यदि वा नारी ज्ञातीनां श्रेष्ठतां व्रजेत्। अर्चिताः सर्वभूतेषु वासुदेवपरायणाः। नमोऽस्तु वासुदेवाय वैशाखव्रतमेव च। अतिरात्रस्य यज्ञस्य ततः फलमवाप्नुयात्"।

वैश्वानरपतिपद्व्रतं भविष्योत्तरे "अग्निमिहा कृत्वा च प्रतिपद्यामिति स्मृतम्। हविषा सर्वधान्यानि प्राप्नुयादमृतं धनम्"। इहा पूजयित्वा। प्रतिपद्यां प्रतिपदि। इति स्मृतं कामातुसारेण हिरण्यरेतस्कृतया विदितम्। हविषा हवनेन। सर्वधान्यानि हुत्वेत्यन्वयः। "मूलमन्त्राः स्वसंज्ञाभिरङ्गमन्त्राश्च कीर्त्तिताः। पूर्ववत् पद्मपत्रस्थः कर्त्तव्यश्च तिथीश्वरः"। मूलमन्त्राः प्रधानमन्त्राः अङ्गमन्त्राः परिवारदेवतामन्त्राः अग्नये हृदयाय नम इत्येवमादयः। स्वसंज्ञाभिः ओं अग्नये नम इत्यादिपूजायाम्। ओं अग्नये स्वाहा इत्यादि होमे। पूर्ववत् सूर्यव्रतवत्। पद्ममध्यस्थः कर्णिकायां स्वमूर्त्या पत्रेषु परिवारमूर्त्या स्थितः। तिथीश्वरोऽत्र वह्निः। स च श्मश्रुधारी त्रिलोचनो रक्ताङ्गचतुर्बाहुः दक्षिणे स्रुवं तदपरे स्वाहा। उत्सङ्गगताया अन्नपात्रहस्तायाः स्वाहायाः स्कन्धे च न्यस्तकरोऽपरो वरः। चत्वारः शुका रथस्य वोढारः। वायुः सारथिरित्येवं विष्णुधर्मोत्तराभिहितो वेदितव्यः। "गन्धपुष्पोपहारैश्च यथाशक्ति विधीयते। पूजाऽशक्तेन शक्तेन ततापि तु फलप्रदा। अशक्तेन अकपटेन शाठ्येनेति स्मृतिः। "आज्यधारावसिक्तेन दधि क्षीरान्नसाक्षिकैः। पूर्वोक्तफलदो होमो विहितः शान्तचेतसा"। आज्यधारादिभिः षड्भिः पृथक्कृतो होमः पूर्वोक्तफलदो धनदः। साक्षिकं मधु। आदौ पूजा ततो हवनान्नधान्यहोमस्ततो आज्यधारादिहोमः"।

वैश्वानरव्रतं पद्मपु० "वर्षेष्वनन्दरेहिमे वर्षादिचतुरस्त्रकृत्। हतधेनुप्रदोऽन्ते च स परं ब्रह्म गच्छति। वैश्वानरव्रतं नाम सर्वपापप्रशमनम्"।

वैष्णवव्रतं पद्मपु० "आषाढादिचतुर्मासान् प्रातः स्नायी भवेन्नरः। विप्राय भोजनं दत्त्वा कार्त्तिक्यां गोप्रदो भवेत्। हतकुम्भं तथा दद्यात् सर्वकामानवाप्नुयात्। वैष्णवव्रतमित्युक्तं विष्णुलोकप्रदायकम्"।

व्यतीपातव्रतं वराहपु० "शुभे व्यतीपातदिने विगाहयेत् स पद्मगर्भेण महानदीजलम्। उपावेष्टैः प्रमानस्थापकैः लभेत्तु शुद्धो व्यतिपात! ते नमः। छादिते ताम्रपात्रे च शर्करापूरिते घटे। वाम्बुनाले प्रतिष्ठाप्य हैमपद्मभुजन्नरम्"। अष्टभुजं अष्टादशभुजम् उत्पत्तिवाक्ये व्यतीपातमूर्त्तेरष्टादशभुजत्वात् उत्पत्तिवाक्यानुसारत्वाच्च विनियोगवाक्यस्य यथा भगवद्गीतासु "चत्वारोऽनवकल्पेति" चत्वारश्चतुर्दश। "गन्धपुष्पाक्षतैर्धूपदीपवस्त्रनिवेदनैः।